

Det flade landskab.

Når Anna ikke havde hænderne fulde af arbejde, men sad og holdt frikvarter på terrassen eller i havestuen, kom tankerne nogen gange flyvende i en lind strøm. Nogen gange var det uforklarlige tankeformationer der tog form bag hendes pandeben, andre gange var de inspireret af en sætning eller et begreb hørt her eller der, eller af en titel i radioen.

Udkants-Danmark var gået hen og blevet et begreb, et negativt ladet begreb. Det blev en dag lanceret i en radioudsendelse. Hun måtte se sig hensat til at være bosiddende i udkants-Danmark. Den måtte hun lige tygge på, alt imens hun sorterede nattens skrivelser med arabisk islæt.

Det åbne, vidtstrakte landskab med langt til den fjerne horisont var det bærende træk i naturen der hvor Anna var bosiddende. Her og der pyntede en mindre bakke eller dal op i det flade landskab, levn fra fordums istid. Landskabsmæssigt set var hun ikke ked af at bo, hvor hun gjorde. Her var langstrakte vidder og langt til naboer og højt til loftet. Her var ro. Her kunne man trække været. Her var til tider lidt rigeligt gyllelugt men til gengæld ikke så megen bilos. Her var ingen kongelige institutioner eller kulturtunge magneter, men helt kulturforladt var egnen nu heller ikke. Var der nogen der sagde udørken?

Et helt andet landskabsbillede fandtes nord og syd for Danmark. Store sneklædte fjelde og dybe grønne dale var af en hel anden karakter og havde en hel anden stemning over sig. Anna syntes at sådant et landskab også var flot, men hun var ikke født der, og troede heller ikke hun ville bo sådan et sted i længere tid af gangen. De langstrakte vidder hvor intet begrænsede udsynet, det var lige hende.

Folk bosat i dale omgivet af høje fjelde måtte til en vis grad være født med trangen til at bestige bjerge og lysten til at komme op, komme fri og nyde udsynet. Hun var ikke til store højder slet ikke. Da Anna engang ville nyde udsigten oppe fra fyrtårnet i Skagen måtte hun sidde på hug, højdeskrækken var for dominerende.

Værre havde det været da hun skulle have malet staldtaget. Den lille Ferguson blev placeret på den ene side af bygningen, så blev et langt tov bundet fast til den og under en halsbrækkende aktion ført op over taget og ned på den anden side, hvor en stige, liggende på taget, blev fastgjort til tovet. På den lå Anna med malerkost i den ene hånd og malerbøtte i den anden og møvede sig i snegletempo op ned af taget. Anna afskyede at komme i nærheden af alle tagets fire ender /afgrunde. Resultatet blev også derefter. I sit stille sind kunne hun ikke lade være med at lommefilosofere over om de forskellige landskabsformationer havde indflydelse på den mentale tilstand hos de bosiddende, og evt. kunne have nogen indflydelse på deres risikovillighed.

Nå men Danmarks udkantsområder var tyndt befolkede i forhold til østkystens større byer. Unge flyttede væk fra de vestligt beliggende landområderne og strømmede østpå til uddannelsesbyerne og virksomhedernes placering langs motorvejen. Samtidig havde mange storbyboer deres sommerhuse langs vestkysten. Velfærdsdanskeren var på den måde så heldig stillet at kunne nyde både storbyens goder og arbejde, samtidig med at kunne lade batterierne op igen i deres fritidshuse beliggende i det

Det flade landskab.

smukke åbne landskab som lå fra højderyggen og vestpå helt ud til Vesterhavet. Overskudsdanskeren havde således både i pose og sæk.

De permanente landligere i udkantsområdet måtte nøjes med sækken. Ja Anna måtte lade sig belære af radiospeakeren at det ligefrem gik hen og blev et problem at ressourcestærke fraflyttede landområderne og ressourcetsvage flyttede ud i de forladte eller forsømte huse, og bragte ballade og slåen på tæven med sig. De ressourcestærke flytter nu engang efter arbejdspladserne, men nu var der nogen, der ikke længere syntes, at det var på sin plads med et knækket land. Medier og politikere havde igen lidt at tage sig til med denne diskussion. Anna sad sådan lidt tilbagelænet og fulgte med i diskussionen om strukturudviklingen og diverse modtiltag.

Nu kan alt jo anskues fra flere eller mindst fra to sider. Og vel var vi mennesker jo flokdyr og ville helst bo i små papkasser stablet oven på hinanden inde i fancy og hardcore byer. Men at flere og flere mennesker og i særdeleshed børn og unge kom længere og længere bort fra gyllelugt, fra jord under neglene, fra omsorg for hinandens liv, fra naturens storhed og kontante afregning, det kunne godt give anledning til bekymring.

Anna mente ikke at ansvarlighed og rettidig omsorg for eget, andres og naturens liv havde chance for blomstring når servicering i alle ender og kanter stod øverst på dagsordenen i et nærmest sterilt storbymiljø. Tværtimod, i særdeleshed børn og unge gik hen og blev rod-og naturløse. En mælkebøtte kunne slå rod de mærkværdigste steder, selv på storbyens stenbro, men et menneskefrø var i hendes øjne en langt mere sart plante. I storbyens ghettoer og indkøbscentre kan et barn færdes nærmest tørskoet hele livet, og i familiens skød sidder hver person med sin mobil, pc, eller tv og lader livet styres af skærmen. En plante, et menneskefrø burde prøve kræfter med naturen ude på landet.

For nu ikke at gå i selvsving sluttede hun sin tankerække med at konstatere, at ældre mennesker som hende selv, nok altid har hovedet fyldt med tanker om og håb for en bedre verden. Ældre har et mere familiært forhold til tyngdeloven. Sådan har det nu formodentlig været i flere tusinde år. Hun fortsatte dog sit lille tankeeksperiment.

Hvis nu landet fik lov til at knække, så fik naturen fra højderyggen og vestpå igen frie tøjler. Så ville heden nok brede sig igen og et andet dyreliv ville blive resultatet. Vestdanmark kunne blive et naturreservat, de sidste landmænd ville få lidt eksportstøtte til at emigrere til Polen, Rumænien osv. Befolkningen kunne bo i store klumper ved østkysten og motorvejen. Naturen ville udfolde sine egne vækstlove i hele Vestdanmark, men ville politikernes lovgivning tillade en sådan ekstrem udvikling, måske. Det kan også være at en sådan udvikling ikke kan forhindres, for man må dog se i øjnene at befolkningsudviklingen går i retning af at om få år vil hver 4 dansker være over 60 år. Hvem kan forestille sig alle oldinge på 80 år eller en anden gruppe af subsistenser uden kørekort bo alene ude på heden, hvor kragerne vender inden de når til den sidste købmandsbutik?

Det flade landskab.

De ældre bliver mindre mobile, er ofte singler, har vidtrækkende behov, som bedst kan tilgodeses i de større byer med offentlig transport, indkøbscentre, sygehuse o.l. Det hele (det de unge vil have, og det de gamle får brug for) ligger jo den dag i dag langs østkysten og motorvejen. Ville en ny motorvej længere vestpå kunne forhale eller ændre udviklingen? Måske, men en ny motorvej midt i landet eller længere vestpå er skudt ned op til flere gange. Så lad knække hvad ikke kan stå.

På den anden side er en overvejende del af arbejdsfunktioner i dag knyttet til en pc. Derfor kan arbejdspladsen ligge i hjemmet og dette hvor som helst også ude på heden. Vores digitaliserede samfund, for slet ikke at tale om nethandlen, er i eksplosiv udvikling i disse år. Så arbejdspladserne kunne teoretisk set placeres hvor som helst, også i det flade landskab vestpå langt fra storbyerne. Universiteter og andre skoler kunne i udstrakt grad benytte sig af fjernundervisning eller undervisning på storskærm transmitteret direkte til den enkelte bruger (det hedder vist telekommunikation, hvilket er ved at blive implementeret i hjemmeplejen og hospitalsvæsen). Arbejds møder og konferencer i de globaliserede selskaber kunne lige så let afholdes via storskærm. Det ville effektivisere arbejdet, fjerne en masse CO2 skabende farlig trafik og mindske ulykker og jetlag og udbredelse af smitsomme sygdomme, ja man kunne blive ved. Nogle brancher ville nok komme til at hænge i bremsen, men det gør de vel nok alligevel, så for dem kunne gælde: op på hesten og find en anden niche. Tænk om det gik hen og blev værdsat at ens arbejdsplads/hjemmearbejdsplads evt. selvvalgt lå placeret i den skønneste danske natur, som kunne nydes gennem store panoramavinduer, og efter endt arbejde kunne man begive sig ud i den og bare nyde den i fulde drag. Nå men Anna gad ikke gøre emnet til hendes gordiske velfærdsknude. Det kunne andre tage sig af. For nu havde hun travlt med at skrive brudstykker fra de sidste nætters drømme ned på papir.

Disse brudstykker havde hang til en anden kultur. Der var et orientalsk krydderi i luften. Hvor kom det mon fra? Danmark var et dejligt land. Anna led ikke af udlængsel, men måske spillede underbevidstheden og de gigtramte knogler hende et pus. Hun var også kun så småt ved at være rekreeret efter et voldsomt sygdomsudbrud.

Der var så mange egne i Danmark hun endnu ikke havde udforsket. Der var så meget natur og kultur som bød sig til. Vesterhavet, østersøkysten, brede strande, stejle skrænter, dyrelivet her og der, slotte, oldtidslevn, museer og udstillinger, hele den historiske dimension, jo der var nok til et helt otium. Det vigtigste var at kunne få øje på det store i det små. Det lå jo lige uden for ens `dør.

En aftendukket i solnedgangens skær, det var en lise for krop og sjæl. Eller når man en sjælden gang fik mulighed for at følge en fiskehejrsers listige jagt. Det er en helt enestående fugl med dens karakteristiske knæk på halsen og dens enorme vingefang. Men ud over at være til fisk er denne fugl også til mus og andre flyvefisk. Bare det at se den stå på lur efter mad i en evighed på sine tynde stankelben i det sagte vand, er en oplevelse, ligesom en utrolig smuk solnedgang over det hyggelige Snaptun. Danmark havde nok at byde på.

Det flade landskab.

Rejsebranchen stod dog for en god markedsføring af deres udenlandske produkter og ville hellere end gerne trække hr. og fru Danmark til fjerne destinationer og eksotiske oplevelser. Ja vi vikinger eller nordboer har altid været et berejst folk. Generelt kommer folk nu om dage langt omkring. Ude godt men hjemme bedst er dog som regel nr. et. Annas rejseaktivitet var på det sidste blevet rettet mod tidligere slægters herkomststeder.

Anna havde via slægtsforskning fundet ud af at nogle af hendes rødder forgrenede sig til Provence i Frankrig, via Friedrichsstadt i Tyskland. En anden gren pegede mod nord nærmere betegnet op til nord for Kongeåen. En anden gren igen pegede mod det sydtyske, ned mod Frankfurt, en anden gren mod Angel, en fra Hjerpsted, og der var flere grene der ventede på at blive udforsket. Der var jo utrolig mange forgreninger når man først kom i gang, og man blev let og hurtigt meget forvirret når man bladrede i gamle bøger og registre og skulle tyde kirkebøger og breve skrevet i gotisk skrift, og så alle de årstal, jo man måtte holdt tungen lige i munden, for fortidens kirkebøger var til tider halsløs gerning at kaste sig over. Anna betragtede det som hjernegymnastik. Fortiden var noget hun måtte forske videre i, og ved lejlighed måtte hun en tur til de mange forskellige destinationer.

I Friedrichsstadt havde hun været. Den by blev i folkemunde kaldt for Hollænderby, med de karakteristiske huse og grachter. Byen var opført af hollandske immigranter, på foranledning af dansk konge og Gottorpsk hertug, som til gengæld lovede emigranterne religionsfrihed. En smuk by, absolut et besøg værd. Byen er beliggende nærmest som en lille ø ved floderne Eider og Treenes udmunding i Vesterhavet. Disse vandveje og det våde marskland i dette område udgjorde jo i sin tid den naturlige grænse mellem nord og syd, flittigt benyttet af vikingerne i forsvarsøjemed, og enestående suppleret med deres menneskeskabte jordvolde, som i forlængelse af vandvejene førte ud til byen Schlesvig, liggende ved Schleimundingen ud til Østersøen.

Dannevirke er næste stop på turen vedrørende de historiske minder. Tænk sikke et gravearbejde udført i årene 700-900 e.kr. under daværende konge Godofredus, der lå i skærmydsler med Karl den Store, nævnt i en tidlig historisk kilde fra 808/11. Voldene var jo 5 meter høje og ca. 20 kilometer lange og blev hen ad vejen forstærket med kampesten. I 1100-tallet lod Valdemar den Store opføre en teglstensmur (7 meter høj og 2 meter tyk) som forstærkning til voldene. Et gigantisk boldværk fra øst mod vest på et strategisk velvalgt smalt sted mellem de to have. Ja vikingerne drog hærgende udenlands, således erobrede Vilhelm Erobreren England i 1066, men de ville samtidig ikke have sydfra kommende hærgende germaner og vandaliserende romere og slaver ind i deres område. Via vandvejene, den våde marsk og jordvoldene kontrollerede vikingerne handlen ad landvejen i nord/sydretning, som også handlen ad vandvejen ind i fjordene på begge sider af det smalle landstykke.

At de dengang har været i stand til at bedømme og udføre deres store projekter?! (*En amerikansk forsker har netop fremført en påstand om at tidligere mennesker er os nulevende overlegent intelligensmæssigt, kreativt og hukommelsesmæssigt.*)

Det flade landskab.

Udviklingsbiologen mener at vores udvikling er gået i stå i forhold til et menneske fra antikken, der ville være os overlegen hvis vi fik besøg af en sådan tidsrejsende).

Store dele af voldene og dele af muren er stadig intakte bedre kendt som Dannevirke, efterhånden fredet og nu optaget som verdens kulturarv. Man kan ikke andet end at blive helt ydmyg når man ser dette værk, og tænke på hvor meget knoklearbejde der ligger begravet deri. Det er lige før man kan fornemme de historiske begivenheder, som her har fundet sted. Fantasien løber hurtigt af med en, når man har de historiske vingesus blafrende lige om ørerne.

En meget varm sommerdag vandrer Anna og et familiemedlem rundt på det resterende Dannevirke, og jo mindre man snakker og jo mere man lader stilheden råde, desto mere levende bliver fordums historie. Anna kom dog hurtigt ned på jorden igen, da hun hører en meget bekendt lyd gennemskære stilheden. Da hun står øverst oppe på en del af volden, ser hun nede foran på marken – gud ske tak og lov- ikke en vild vikinger, men en helt almindelig bonde vende hø med traktor og høvender. Et velkendt syn. Ja vikingetidens våde marsklandskab er med tiden blevet drænet så der nu drives helt almindelig landbrug her.

Men uden moderne gps havde Dannevirke næsten ikke været til at finde måtte hun sande. Anna og ledsager kørte efter den nyindkøbte gps. De kom også let nok til den lille samling huse, hvor Dannevirke skulle ligge. De kunne ikke få øje på skoven for bare træer, for de kørte ind i byen fra den ene side, så fra den anden side, og hver gang de kom til en forladt liggende parkeringsplads meddelte den venlige damestemme i gps'at nu var de ved målet. De tog landkort frem, de studerede vejskilte, de tog en kaffepause på parkeringspladsen lige overfor den ensom liggende og forladte landevejskro.

Var Dannevirke smuldret ind til en ensom beliggende landevejskro, eller var tysk skiltning noget værre rod? Dette historiske bygningsværk kunne da ikke sådan forsvinde i jorden. Anna steg ud af bilen, gik bag om kroen, og se der gemte Dannevirke sig, til lige med en moderne glashytte som museum. Det er ikke så nemt når bønder kommer ud af stalden og ikke har fået tømt træskoene for halm før de tager på udflugt. Anna og ledsager havde helt overset de to store flagstænger med flag højt oppe, hvorpå der stod Dannevirke med store bogstaver. Efter at Dannevirke var indtaget og besigtiget kørte de to videre tværs gennem marsklands-kabet til byen Hude.

Det var næsten lige så bevægende for hende at køre igennem den lille by Hude, liggende lige ved floden Treene, herfra kom nemlig en meget nær gren af hendes slægt. Friedrichsstadt og Husum var andre stationer på den tur. Jo på den tur kom hun langt tilbage i historien, men rent geografisk bevægede hun sig egentlig kun nogle få hundrede kilometer.

På en anden tur var Angel blevet taget i nærmere øjesyn. Helt tilbage i 1500 tallet havde en tidlig forfader fra Qvern, en lille by i Angel, begivet sig mod byen Tønder, men det er en anden historie. Landskabet i Angel var meget varieret og Anna og

Det flade landskab.

ledsager var oppe i et højt tårn med en fantastisk udsigt opført til ære for Bismarcks, og senere på turen stødte de igen på et monument over denne historiske person på toppen af et andet smukt udsigtspunkt.

Indtil videre havde Anna kun været på nogle længere ture sådan kilometermæssig set, da hun var i Grækenland, og på de Canariske øer, som det mest eksotiske. På de Canariske øer besøgte hun den gamle mands bosiddende datter. Anna havde været lidt chokeret da hun kørte fra lufthavnen i Palma og ud i den afsvedne golde natur. Der voksede kun noget de steder hvor man vandede intensivt. Resten af turen var dog en oplevelse, selv om den konstante varme var en prøvelse. Der var noget eksotisk over byggestilen og den flotte keramik og det azurblå hav havde bjergtaget Anna på en studs. Hårnålesvingene var dog ikke noget hun kunne forlige sig med. En kamelridetur blev droppet til fordel for en drink og en siesta. Anna kunne mærke at varmen trods alt gjorde godt helt ind i hendes gigtramte knogler og poolen med det varme vand eller det nærliggende hav var også ren nydelse. Men for hendes smag var der så afgjort for mange turister i de små byer og for mange skæmmende hoteller klistret til bjergsiderne. Man kunne måske overveje at tilbringe en vintersæson her frem for i det kolde nord. I al fald havde de to kvinder nydt hinandens selskab under helt andre forhold og betingelser end i DK.

Anna havde også været i Grækenland, i hovedstaden Athen. Også den tur havde budt på svimlende varmegrader, men den tur lå langt tilbage i tiden.

Grækenlandsturen lå 35 år tilbage, og havde været en skøn oplevelse. Dengang havde det været behersket med turister. Hun havde endda formastet sig til at smugle en sten med hjem fra det storslåede Akropolis. (Herregud det var jo alligevel i forfald... Men hvis alle gjorde som hun var der snart ikke meget tilbage af dette bygningsværk længere. I dag straffes sligt med flere års fængsel. Hendes forseelse faldt nok for forældelsesfristen).

Lige så stor en oplevelse Akropolis havde været, havde den udendørs teaterforestilling på græsk været, som foregik for foden af Akropolis i amfiteatret med en borgruin som kulisser. Nattehimlen blev kun oplyst af stjerner og tændte cigaretter og et par fakler på scenen. Ellers var der helt stille blandt de tusindvis af tilskuere i det altopslugende nattemørke. En uforglemmelig oplevelse, selv om sproget var en by i Rusland i hendes ører.

Selve flyveturen havde fået hendes nervetråde til at hænge i laser, og hun havde forsvoret at hun nogensinde ville komme på vingerne igen. Men man er vel ikke en kylling, så mange år senere, flere psykolog-couching-timer bag sig og med flere grænseoverskridende tårnbestigninger på bagen, tog hun benene på nakken og vovede pelsen på den omtalte tur til de Canariske øer. Efter hjemkomsten var det mest blevet ved små ture ud i det flade landskab på hjemegnen nord og syd for grænsen på jagt efter anernes fodspor, da Anna via slægtsforskning var gået hen og blevet historisk interesseret på sine ældre dage. Slægtsforskningen havde givet den fornødne impuls til at dykke ned i fortiden. Nu så hun historien med helt andre øjne.

Det flade landskab.

Pennefører: E. Thomsen